СХВАЛЕННО
Протокол науково-методичної
ради КНЗ КОР «КОІПОПК»
від 17.05.2024 № 2

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАВЕРШЕННЯ 2023/2024 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» під час дії воєнного стану тривалість навчального року встановлює Кабінет Міністрів України, який постановою від 28 липня 2023 року № 782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні» визначив, що 2023/2024 навчальний рік розпочався 01 вересня 2023 і триватиме до 28 червня 2024 року.

Також завершення навчального року у сфері загальної середньої освіти регулюється:

- Законом України «Про освіту»;
- наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»;
- наказом Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні»;
- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти» тощо.

Щодо структури навчального року

Відповідно до статті 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту» педагогічна рада закладу загальної середньої освіти визначає структуру й тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу. Протягом 2023/2024 навчального року в закладах загальної середньої освіти неодноразово могли виникати обставини, пов'язані з необхідністю внесення змін до затвердженої структури у такому порядку:

НАКАЗУЮ:

1. Унести до наказу _____ від _____ № ___-о «Про _____» такі зміни:

1) пункт ____ викласти у такій редакції: «_____».

2. Заступнику директора _____ забезпечити організацію роботи щодо внесення змін до _____.

До _____

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Директор

_____

Щодо виконання освітніх програм

<u>За рішенням педагогічної ради:</u>

- визначити строки виконання освітніх програм та дату завершення навчального року, виконання плану виховної роботи закладу та ефективність виконання варіативної складової робочого навчального плану;
- здійснити об'єктивне підсумкове річне оцінювання результатів навчання учнів та проаналізувати його результати (особливо 5 (6) клас НУШ) з урахуванням результатів їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у закладах позашкільної освіти;
- в окремих випадках відсутності результатів оцінювання з об'єктивних причин прийняти рішення про продовження терміну оцінювання до 31.08.2024;
- проаналізувати результати (динаміку) успішності учнів, відвідування, ефективність застосування різних форм навчання та вебресурсів, що використовувалися під час дистанційного навчання, упровадження електронного документообігу, стан травматизму учнів та працівників закладу;
- скласти і затвердити план роботи на червень 2024 року (до 28.06).

ТРАВЕНЬ	ЧЕРВЕНЬ
1. Про виконання рішень попередньої педради.	1. Про виконання рішень попередньої педради.

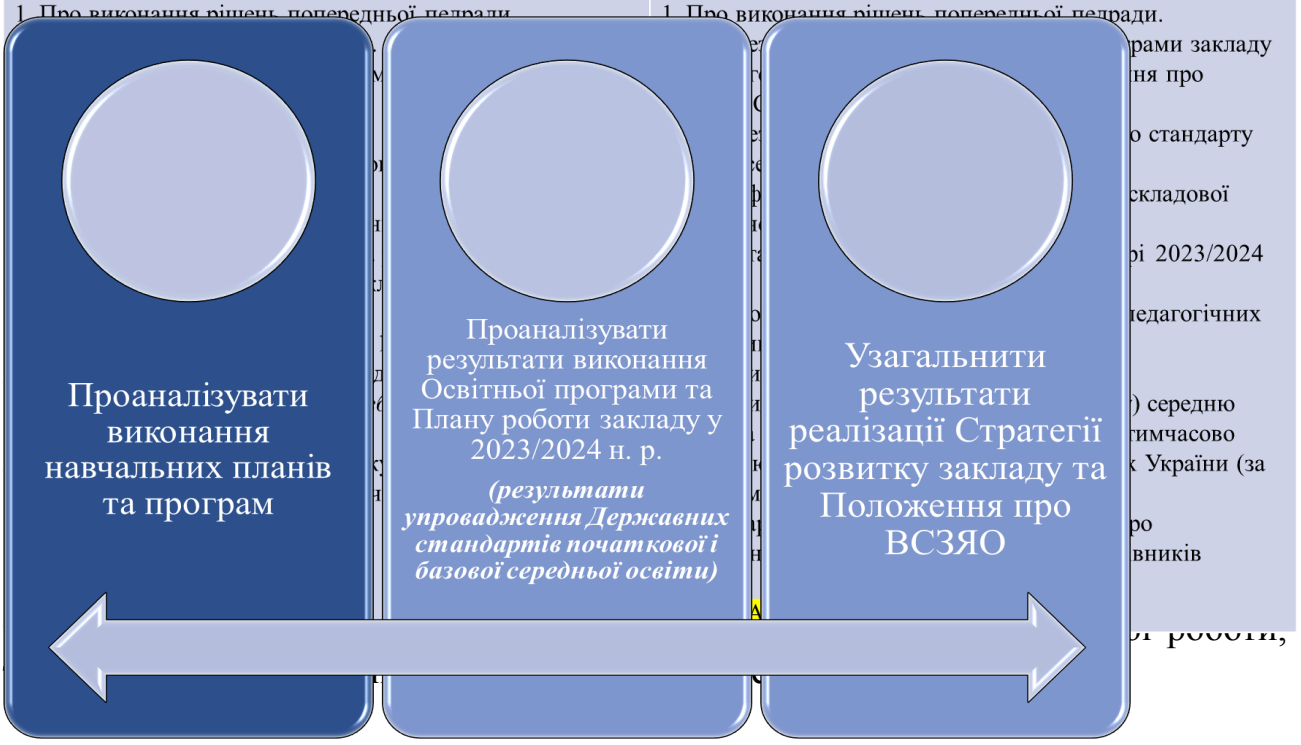

За рішенням педагогічної ради закладу, затвердженого відповідним наказом, семестрове та річне оцінювання учнів 5-8 та 10 класів може здійснюватися не за 12-бальною шкалою, а за двобальною ("зараховано" / "не зараховано") у випадках: відсутності через об'єктивні причини задокументованих результатів оцінювання, зокрема через відсутність в учнів із певних обставин можливості долучитися до навчання під керівництвом педагогів; у разі пропуску учнем (ученицею) понад 50 % уроків із певного предмета; у разі поєднання навчання в закладі освіти країни перебування за очною формою і в закладі загальної середньої освіти України за однією з форм здобуття освіти; під час оцінювання предметів варіативної складової».

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!!! *Річне оцінювання може бути проведено перед початком навчального року, зокрема з використанням технологій дистанційного навчання і засобів зв'язку. В окремих випадках річне оцінювання може здійснюватись упродовж І семестру наступного навчального року. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за І та ІІ семестри. Під час виставлення річної оцінки мають враховуватися динаміка особистих результатів навчання учня (учениці) із предмета та сформованість в учня (учениці) уміння застосовувати набуті знання.*

За відсутності в учнів результатів підсумкового оцінювання за ІІ семестр річне оцінювання може здійснюватись за результатами І семестру з урахуванням поточного оцінювання у ІІ семестрі.

Щодо ведення та оформлення класних журналів

При заповненні Класних журналів потрібно дотримуватись вимог:

- наказу Міністерства освіти і науки України від 07.12.2018 № 1362 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів першого класу Нової української школи»;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 02.09.2020 № 1096 «Про внесення змін до методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів НУШ закладу»;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496 «Про затвердження Інструкції з ведення класного журналу учнів 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів»;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 10.05.2011 № 423 «Про затвердження єдиних зразків обов'язкової ділової документації у загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності»;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти».

У організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання, рекомендуємо зазначати спосіб проведення заняття:

34	**18/05**	**Узагальнення до теми: «….» (асинхр.) (можна не обліковувати відвідування)**	**Повторити пар. 20-25, підготуватися до к/р**
35	25/05	Контрольна робота (синхр.) (відвідування обліковується)	Повторити вивчений (опрацьований) матеріал

для кожного учня сторінку у класному журналі класу, в якому він навчається, наприклад :

	Прізвище, ім'я учня (учениці)	20/12	20/12
01	**20/12**	**Підсумкове оцінювання з історії України (тестування) (асинхр.) (можна не обліковувати відвідування)**	**Учитель** *підпис* **Іван Петренко**
02	20/12	Підсумкове оцінювання з географії (контрольна робота) (синхр.) (відвідування обліковується)	Повторити вивчений (опрацьований) матеріал

середньої освіти в електронній формі»:

«У разі потреби, електронний класний журнал та інші документи генеруються засобами ОІС у формі електронного документа шляхом вивантаження даних у форматах pdf, csv, xlsx або іншому зчитуваному форматі на вибір особи, яка зробила до системи запит щодо вивантаження.

Після завершення навчального року та внесення відповідних записів у електронний класний журнал, директор закладу освіти або уповноважена ним особа накладає електронний підпис, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису» (пункти 3, 4 розділу ІІ)»;

• наказу Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 № 676 «Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти»:

«Заклади можуть створювати документи тимчасового (до 10 років включно) строку зберігання лише в електронній формі за умови наявності відповідного технічного забезпечення з урахуванням вимог законодавства України та цієї Інструкції» (частина друга пункту 5 розділу І)»;

• постанови Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності»:

«Для документів постійного та тривалого (понад 10 років) строку зберігання, створених в електронній формі, уповноважений засвідчувач виготовляє паперові копії таких документів, які він засвідчує» (пункт 193)».

***ВАЖЛИВО!!!** У закладі має бути:*

• створено локальне Положення про електронний класний журнал;

• визначено наказом закладу відповідальну особу за адміністрування ОІС (із письмовим попередженням про нерозголошення інформації щодо захисту персональних даних).

Щодо зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти

Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 № 367 «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти».

Крім того, варто керуватися рекомендаціями Міністерства освіти і науки України, визначеними у листі-роз’ясненні від 08.05.2018 № 1/9-292 «Щодо застосування окремих положень Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти».

Окремі питання зарахування та відрахування учнів в умовах воєнного стану визначено наказами Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні» та від 13.05.2022 № 438 «Про деякі питання зарахування до закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні».

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!!! *Організація прийому заяв про зарахування, переведення чи відрахування до закладів освіти та додатків до них (у разі наявності) може бути поданим одним із батьків, опікуном, іншим законним представником, родичем дитини або повнолітньою особою нарочно, факсом, електронною поштою, іншими засобами зв'язку чи у будь-який інший спосіб (за вибором заявника).*

Також рекомендуємо дотримуватися <u>циклограми процесу зарахування учнів до закладу освіти:</u>

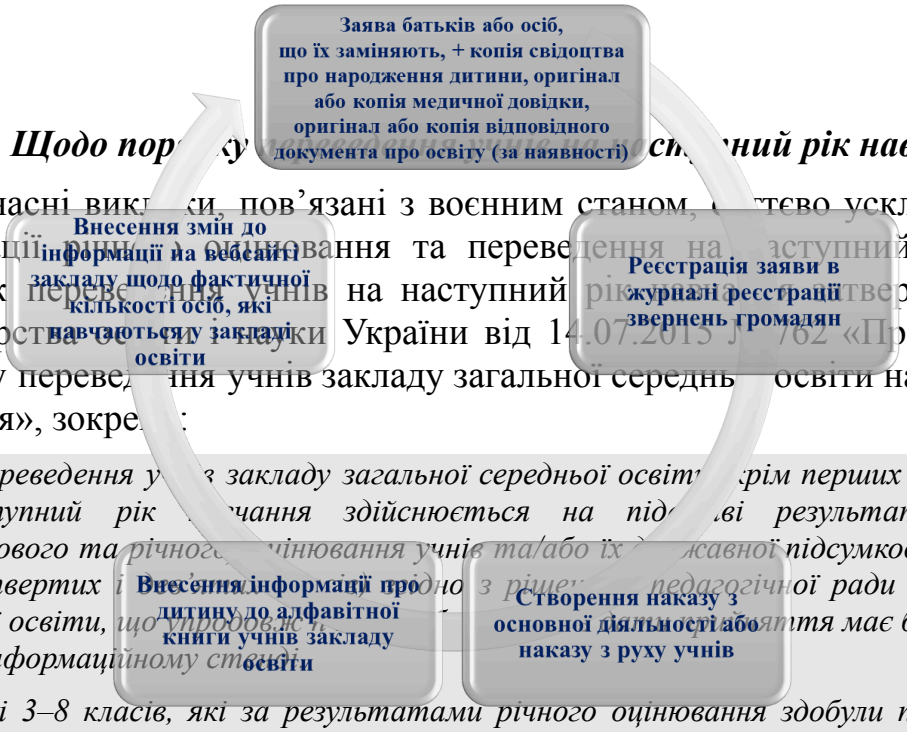

Щодо порядку переведення учнів на наступний рік навчання

Сучасні виклики, пов’язані з воєнним станом, суттєво ускладнили процес організації річного оцінювання та переведення на наступний рік навчання. Порядок переведення учнів на наступний рік навчання затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 «Про затвердження Порядку переведення учнів закладу загальної середньої освіти на наступний рік навчання», зокрема:

«Переведення учнів закладу загальної середньої освіти (крім перших та других класів) на наступний рік навчання здійснюється на підставі результатів підсумкового (семестрового та річного) оцінювання учнів та/або їх державної підсумкової атестації (для учнів четвертих і дев’ятих класів) згідно з рішенням педагогічної ради закладу загальної середньої освіти, що упродовж п[illegible] [illegible]ття має бути оприлюднене на його інформаційному стенді.

Учні 3–8 класів, які за результатами річного оцінювання здобули початковий рівень результатів навчання (1, 2, 3 бали) у вивченні одного з предметів (українська мова, математика, алгебра, геометрія), а учні класів з навчанням мовами корінних народів чи національних меншин - також і з мови навчання, згідно з рішенням педагогічної ради відповідного закладу загальної середньої освіти та одного із батьків або інших законних представників можуть бути:

1) переведені на наступний рік навчання для продовження здобуття загальної середньої освіти за індивідуальним навчальним планом (з предметів, за якими було виявлено початковий рівень результатів навчання), що затверджує керівник закладу загальної середньої освіти;

2) залишені для повторного здобуття загальної середньої освіти у тому самому класі цього закладу загальної середньої освіти (не більше одного разу упродовж здобуття учнем початкової чи базової середньої освіти).

Учні дев'ятих класів, які завершили здобуття базової середньої освіти, переводяться до десятого класу цього самого закладу загальної середньої освіти чи випускаються із закладу загальної середньої освіти (за власною заявою (у разі досягнення повноліття) чи заявою одного з батьків, інших законних представників).

Учні дев'ятих класів, які завершили здобуття базової середньої освіти (незалежно від форми здобуття) та переводяться на наступний рік навчання чи випускаються із закладу загальної середньої освіти, отримують свідоцтво про базову середню освіту (свідоцтво про базову середню освіту з відзнакою).

Учні четвертих і дев'ятих класів, які не мають результатів річного оцінювання з будь-яких предметів, повинні пройти річне оцінювання в закладі загальної середньої освіти, у якому продовжують здобуття загальної середньої освіти до початку нового навчального року згідно з графіком та завданнями, погодженими педагогічною радою та затвердженими наказом керівника закладу загальної середньої освіти.

Учні одинадцятих (дванадцятих) класів, які не мають результатів річного оцінювання з будь-яких предметів, можуть пройти таке оцінювання та (або) атестацію за екстернатною формою здобуття освіти.

Учні, які не мають результатів річного оцінювання у зв'язку із невідвідуванням закладу загальної середньої освіти більше шести останніх місяців навчального року поспіль та за умови відсутності будь-яких відомостей щодо місця проживання чи місцеперебування учнів або їхніх батьків, інших законних представників, визнаються такими, що вибули із закладу загальної середньої освіти. Такі учні на наступний рік навчання не переводяться згідно з рішенням педагогічної ради закладу загальної середньої освіти, що оформлюється відповідним наказом керівника закладу загальної середньої освіти. Рішення про визнання учнів з числа сиріт та позбавлених батьківського піклування такими, що вибули із закладу загальної середньої освіти, може бути прийняте за умови його погодження відповідною службою у справах дітей.

Особова справа та результати оцінювання попередніх років учнів, яких було визнано такими, що вибули із закладу загальної середньої освіти, зберігаються у закладі загальної середньої освіти відповідно до законодавства.

Інформацію щодо визнання учня таким, що вибув із закладу загальної середньої освіти, упродовж одного робочого дня з дати прийняття відповідного рішення педагогічною радою має бути надіслано за місцем проживання учня, одного з його батьків, інших законних представників, зазначеним в його особовій справі, а також до структурного підрозділу (посадової особи), відповідального(ї) за створення та постійне оновлення реєстру даних про дітей шкільного віку, згідно з Порядком ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 684.

На підставі письмової заяви, яку особисто подає до закладу загальної середньої освіти учень (у разі досягнення ним повноліття), якого було визнано таким, що вибув із закладу загальної середньої освіти, або один із його батьків, інший законний представник, такий учень поновлюється у відповідному закладі загальної середньої освіти відповідно до наказу керівника закладу загальної середньої освіти».

Щодо застосування індивідуальної форми здобуття повної загальної середньої освіти

Загальними положеннями наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти» визначено важливі для освітніх управлінців питання, зокрема:

«Інформація про індивідуальну(і) форму(и) здобуття освіти, що забезпечується(ються) закладами освіти, оприлюднюється на їх вебсайтах (за їх відсутності - на вебсайтах засновників закладів освіти).

Заклад освіти може організовувати здобуття освіти за індивідуальною формою незалежно від місця проживання особи.

Зарахування до закладу освіти на індивідуальну форму здобуття освіти проводиться зазвичай до початку навчального року.

Переведення здобувачів освіти на індивідуальну форму здобуття освіти може відбуватися протягом навчального року, але не пізніше ніж за 3 місяці до проведення річного оцінювання результатів навчання здобувачів чи державної підсумкової атестації (далі - атестація). Таке обмеження не застосовується для переведення на педагогічний патронаж.

Для осіб, які здобували чи здобувають освіту за кордоном, а також для осіб, які проживали чи проживають на тимчасово окупованій території України або в населених пунктах, території здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях на період здійснення зазначених заходів або на території населених пунктів на лінії зіткнення, території, на якій встановлено режим надзвичайної ситуації або режим надзвичайного стану, зарахування (переведення) на екстернат здійснюється протягом усього календарного року.

Зарахування осіб до закладу освіти для здобуття освіти за індивідуальною формою може здійснюватися незалежно від наявності вільних місць у класі.

Зарахування (переведення) на індивідуальну форму здобуття освіти здійснюється зазвичай на навчальний рік.

Видача документів про освіту встановленого зразка, у тому числі з відзнакою, та відзначення успіхів здобувачів освіти за індивідуальною формою (нагородження похвальними листами, грамотами тощо) здійснюється відповідно до законодавства».

Щодо нагородження та видачі документів про освіту

Нормативно-правові засади нагородження учнів за високі досягнення в навчанні визначено наказами Міністерства освіти і науки України від 17.03.2015 № 306 «Про затвердження Положення про золоту медаль «За високі досягнення у навчанні» та срібну медаль «За досягнення у навчанні» та від 11.12.2000 № 579 «Про затвердження Положення про похвальний лист "За високі досягнення у навчанні" та похвальну грамоту "За особливі досягнення у вивченні окремих предметів"». Окремі питання затверджено також наказом Міністерства освіти і науки України від 16.10.2018 № 1109 «Про деякі питання документів про загальну середню освіту».

Порядок видачі документів про здобуття повної загальної середньої освіти затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 10.12.2003 № 811 «Про затвердження Положення про ІВС «ОСВІТА» та Порядку замовлення документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту, видачі та обліку їх карток».

Сучасні реалії, пов’язані з воєнним станом, призвели також до створення ряду підзаконних актів, які регулюють особливості видачі документів про здобуття повної загальної середньої освіти, зокрема:

• наказ Міністерства освіти і науки України від 20.05.2022 № 466 «Про деякі питання видачі документів про загальну середню освіту в умовах воєнного стану в Україні»;

• спільний наказ Міністерства освіти і науки та Міністерства закордонних справ України від 09.06.2022 № 538/192 «Про затвердження Порядку міжвідомчої взаємодії з питань вручення здобувачам освіти, які перебувають за межами України, документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту, виданих в умовах воєнного стану в Україні».

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!!! *Невидані документи про освіту випускникам закладів освіти зберігаються у відповідних закладах освіти упродовж дії воєнного стану та протягом року після його завершення, після чого повертаються до Державного підприємства «Інфоресурс».*

Вимоги до складання Освітньої програми та Плану роботи закладу на наступний навчальний рік

Під час організації завершення навчального року важливо одночасно розпочати роботу з питань підготовки до наступного.

Так, наказами керівника закладу протягом травня-червня створюються робочі групи для підготовки проєктів Освітньої програми (педпрацівники) та Річного плану роботи (представники учасників освітнього процесу) закладу на 2024/2025 н. р. з урахуванням змісту Державного стандарту базової середньої освіти та модельних освітніх програм.

Засіданнями педагогічної ради закладу (серпень, 2024) потрібно:

• оновити (затвердити) Положення про педагогічну раду закладу (за потреби);

• схвалити Освітню програму та План роботи закладу на 2024/2025 н. р.

План роботи закладу на навчальний рік складається за такою формою:

№ з/п	ЗМІСТ РОБОТИ	Строк виконання	Відповідальні за виконання	Форма узагальнення результатів виконання	Відмітка про виконання
1	2	3	4	5	6
	І. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ				
	1.1. Аналіз роботи закладу у 2023/2024 навчальному році.				
	1.2. Завдання та пріоритетні напрямки роботи закладу у 2024/2025 навчальному році.				
	1.3. Забезпечення організаційно-правової діяльності закладу.				

Структура Плану роботи закладу на навчальний рік визначається самостійно закладом. Рекомендуємо формувати структуру Плану роботи закладу з урахуванням законодавчих змін, наприклад:

II. ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

2.1. Забезпечення здорових, безпечних і комфортних умов навчання та праці.

2.2. Створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства, дискримінації та булінгу.

2.3. Формування інклюзивного, розвивального та мотивуючого до навчання освітнього простору.

III. ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

3.1. Організація освітнього процесу у закладі.

3.2. Система і форми оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

3.3. Педагогічна діяльність працівників закладу. Підвищення професійного рівня та педагогічної майстерності.

IV. ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС

4.1. Організація виховного процесу у закладі.

4.2. Забезпечення діяльності самоврядування учнів, батьків та працівників закладу.

V. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

5.1. Функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі.

5.2. Забезпечення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу.

VI. УПРАВЛІНСЬКІ ПРОЦЕСИ

6.1. Виконання стратегії розвитку та системи планування роботи закладу.

6.2. Моніторинг якості освітньої діяльності закладу.

6.3. Психологічна служба та соціально-педагогічний патронаж.

6.4. Організація діловодства закладу.

6.5. Система кадрової роботи закладу.

6.6. Звітність закладу.

VII. ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

7.1. Фінансова діяльність закладу.

7.2. Штатний розпис закладу.

7.3. Використання майна закладу.

7.4. Дотримання санітарного регламенту діяльності закладу.

Пропонуємо також орієнтовний правовий механізм створення локальних документів закладу освіти *(освітньої програми, річного плану, стратегії розвитку закладу, різних положень, інструкцій тощо)*.

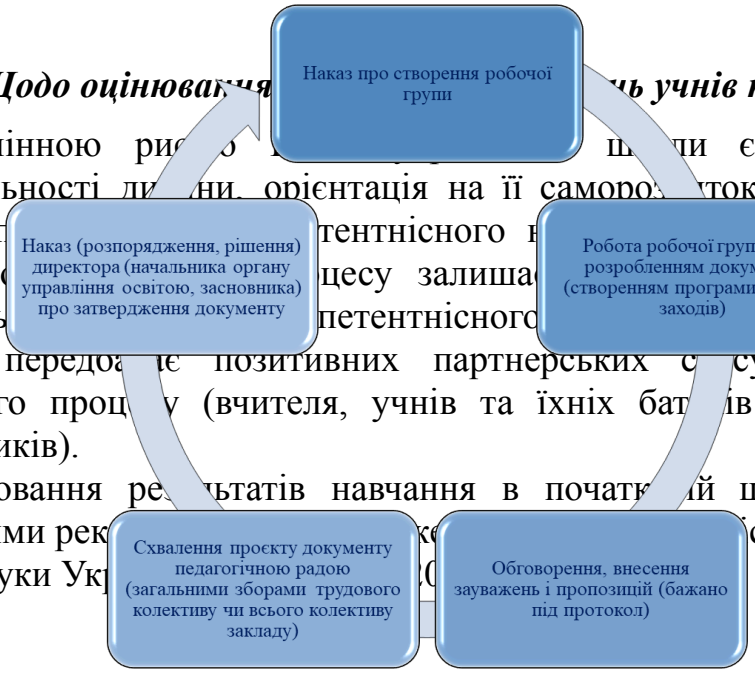

Щодо оцінювання ь учнів початкової школи

Відмінною ри[с]о ш[к]ли є особлива увага до індивідуальності ди[т]ини, орієнтація на її самороз[в]ток і самовдосконалення шляхом вп[р]овадження компетентнісного [п]ідходу. Цим, важливим компонент[о]м процесу залиша[є]ться діяльність, що здійснюється [н]а основі компетентнісного, суб'єкт-суб'єктного підходів, передба[ч]ає позитивних партнерських с[т]осунків всіх учасників навчального проц[е]су (вчителя, учнів та їхніх бат[ь]ків або інших законних представників).

Оцінювання ре[з]ультатів навчання в початк[о]вій школі регламентується методичними рек[о]мендаціями [М]іністерства освіти і науки Укр[а]їни (0[5].08.2021 № 1/9-435).

Оцінювання результатів навчання учня/учениці у 1-2 класах виражається вербальною оцінкою, у 3-4 класах – або вербальною оцінкою, або рівневою оцінкою за вибором закладу загальної середньої освіти на підставі рішення його педагогічної ради.

У межах формувального оцінювання за результатами опанування певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом) / кількох тем чи розділу протягом навчального року проводяться тематичні діагностувальні роботи.

Результатами оцінювання тематичних діагностувальних робіт є оцінювальні судження з висновком про сформованість кожного результату навчання, який діагностується на даному етапі навчання. Оскільки тематична діагностувальна робота може містити завдання різних рівнів реалізації навчальної діяльності, то для формулювання оцінювального судження доцільно характеристику результату навчання співвідносити з Орієнтовною рамкою оцінювання з урахуванням видів діяльності, водночас загального рівня результату навчання учня не визначати.

Основою для підсумкового оцінювання результатів навчання за рік можуть бути результати виконання тематичних діагностувальних робіт, записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв'язку з батьками, спостереження вчителя у процесі формувального оцінювання. Визначення підсумкової оцінки за рік відбувається з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату навчання.

Підсумкову (річну) оцінку фіксують у класному журналі і свідоцтвах досягнень учнів.

На лівій сторінці останнього розвороту журналу для записів уроків з певного предмета / інтегрованого курсу необхідно записувати номери показників характеристик результатів навчання, що подані у свідоцтві досягнень з відповідної освітньої галузі, а на правій сторінці розвороту журналу – записувати ці показники характеристики результатів навчання у тому порядку, як вони записані у свідоцтві досягнень.

У кожній колонці доцільно фіксувати стан сформованості обов'язкових результатів навчання (сформовано – «√»; ще формується – нічого не записувати). Якщо в 3-4 класах використовують рівневу оцінку, то замість позначки «√» потрібно записувати першу букву назви рівня, якому відповідає результат навчання.

У частині класного журналу "Зведений облік навчальних досягнень учнів" записується лише рішення педагогічної ради про переведення учня до наступного класу.

Щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Відповідно до наказу МОН № 289 від 01 квітня 2022 року «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового

Державного стандарту базової середньої освіти» основними видами оцінювання результатів навчання учнів, що проводяться закладом, є *формувальне*, *поточне* та *підсумкове*: тематичне, семестрове, річне. За вибором закладу оцінювання може здійснюватися за системою оцінювання, визначеною законодавством, або за власною шкалою. За умови використання власної шкали заклад має визначити правила переведення загальної оцінки результатів навчання семестрового та річного оцінювання до системи, визначеної законодавством, для виставлення у Свідоцтві досягнень. Семестрове та підсумкове (річне) оцінювання результатів навчання здійснюють за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначають цифрами від 1 до 12. За рішенням педагогічної ради (за потреби) заклад освіти може визначити адаптаційний період впродовж якого не здійснюється поточне та тематичне оцінювання.

Свідоцтво досягнень (Додаток 1) відображає результати навчальних досягнень учня/учениці 5-6 класу з переліку предметів та інтегрованих курсів, визначених освітньою програмою закладу освіти. Надана МОН форма Свідоцтва досягнень є орієнтовною, перелік предметів та інтегрованих курсів визначається закладом освіти відповідно до затвердженої освітньої програми. Перед друком Свідоцтва досягнень рекомендовано видалити зайві рядки або підкреслити назви курсів відповідно до освітньої програми закладу освіти.

Графа «Характеристика навчальної діяльності» сформована відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти. Зазначена графа заповнюється класним керівником за результатами спостережень, проведених спільно з вчителями-предметниками, які працюють з класом. Спостереження проводяться упродовж року за планом, визначеним закладом освіти. Рекомендовано позначати особливо виражені наскрізні вміння учня/учениці, зокрема, вияв інтересу до навчання, розуміння прочитаного, вміння висловлювати власну думку, критично та системно мислити, логічно обґрунтовувати власну позицію, діяти творчо, вияв ініціативи у процесі навчання, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв’язувати проблеми, співпрацювати з іншими з метою заохочення подальшого розвитку відповідних умінь. Заповнення графи здійснюється шляхом виставлення відповідної позначки навпроти сформованого уміння.

Заповнення графи «Характеристика результатів навчання» здійснюється відповідно до переліку навчальних предметів, визначених затвердженою освітньою програмою закладу. Заповнюється з урахуванням фіксованих у класних журналах результатів досягнень учнів упродовж навчального року. Рекомендується у класних журналах і в Свідоцтві перед виставленням підсумкової оцінки у відповідних графах результатів навчання зазначати першу літеру («В», «Д», «С», «П»), що відповідає назві рівня досягнень орієнтовних критеріїв оцінювання результатів навчання з предметів (Високий, Достатній, Середній, Початковий) або за допомогою виставлення відповідних балів.

Рекомендуємо систему оцінювання результатів навчання в освітніх галузях «Мистецтво», «Соціальна та здоров’язбережувальна», «Фізична культура» здійснювати на позитивному ставленні до кожного учня, і враховувати не рівень

недоліків та прорахунків, а рівень особистих досягнень. Визначення досягнень учнів у рівнях (Високий, Достатній, Середній, Початковий) із зазначених вище галузей нададуть змогу вчителеві об'єктивно, але водночас, не пригнічуючи особистість, оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх чи фізичних здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю.

За рішенням педагогічної ради заклад освіти може відмовитись від оцінювання навчальних досягнень учнів із предметів освітніх галузей «Мистецтво», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Фізична культура» або визначити власну шкалу оцінювання. Акцентуємо увагу, що заклади освіти мають право на свободу вибору форм, змісту та способів оцінювання за рішенням педагогічної ради. Формувальне (поточне формувальне) оцінювання, окрім рівневого або бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо). Основною ланкою в системі контролю у закладах загальної середньої освіти є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести тощо, спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу.

Також звертаємо увагу на важливість урахування мотиваційно-стимулюючої функції поточного оцінювання. Тематичне оцінювання пропонується здійснювати на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета. Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються. Семестрове оцінювання може здійснюватися за результатами контролю груп загальних результатів відображених у Свідоцтві досягнень. Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем із урахуванням рівня навченості учнів, що дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!!! *Семестровий контроль може бути комплексним, проводитись у формі тестування тощо. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів. Залежно від специфіки навчального предмета та кількості годин, передбачених навчальним планом на його вивчення (одногодинні курси) контроль групи результатів може проводитись упродовж навчального*

року. Вчитель може змістити акценти на результати опанування більш важливих тем, попередивши про це учнів на початку семестру.

Річне оцінювання здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за І та ІІ семестри. Окремі види контрольних робіт, як правило, не проводяться. Запропоновані загальні критерії оцінювання результатів навчання (Додаток 2) є орієнтовними і можуть бути застосовані в частині, що відповідає очікуваним результатам навчання, визначеним відповідною навчальною програмою. Критерії оцінювання за предметами або освітніми галузями розробляються відповідно до загальних критеріїв оцінювання з урахуванням характеристик груп загальних результатів відповідної галузі. Орієнтовні критерії з кожного навчального предмета можуть міститися в навчальних програмах дисциплін і конкретизуються в освітній програмі закладу освіти. Оцінювання має бути зорієнтованим на очікувані групи результатів навчання, передбачені навчальною програмою з відповідного предмета або курсу.

Щодо оцінювання навчальних досягнень учнів із особливими освітніми потребами

Окремих рекомендованих Міністерством освіти і науки України критеріїв та вимог щодо оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами, для яких організоване інклюзивне навчання, немає. Проте, цей процес вимагає особливої уваги до індивідуальних можливостей, потреб кожного учня, категорій освітніх труднощів, встановленого рівня підтримки в освітньому процесі, використання різноманітних методів та інструментів оцінювання.

Відповідно до п. 21 постанови КМУ від 15.09.2021 № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» оцінювання здійснюється за системою та загальними критеріями оцінювання учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженими Міністерством освіти і науки України для початкової, середньої та старшої школи та відповідно до індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання.

Під час процесу оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами необхідно враховувати рекомендації Міністерства освіти і науки України:

- Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1–4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813;
- Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного

стандарту базової середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289 (чинні для 5 класів);

- Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти (затверджені наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 13.04.2011 № 329, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.05.2011 за № 566/19304) (чинні для 7–11 класів);
- Орієнтовні вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 із змінами, додаток 2 (чинні для 7–11 класів).

При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів із особливими освітніми потребами вилучають ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють індивідуально з обов’язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров’я.

Серед методів оцінювання індивідуальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами одними із оптимальних є *формувальне оцінювання, спостереження* за дитиною в різних ситуаціях, описи досягнень та прогресу, що дає більш повну картину розвитку дитини, та метод оцінювання *портфоліо*.

Портфоліо – це накопичувальна система оцінювання, що передбачає формування уміння учнів ставити цілі, планувати і організовувати власну навчальну діяльність; накопичення різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; активну участь в інтеграції кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки.

Таке оцінювання передбачає визначення критеріїв для включення учнівських напрацювань до портфоліо; форми подання матеріалу; спланованість оцінного процесу; елементи самооцінки з боку учня, його мотивації тощо.

Застосування формувального оцінювання дозволяє враховувати індивідуальність та визначити потреби конкретного учня. Адже на відміну від традиційного, в якому контроль знань та умінь є основним джерелом відомостей про рівень навчальних досягнень учнів, здійснюється у тісному зв’язку з тим, як реально відбувався процес навчання. Даний метод є інтерактивним оцінюванням прогресу учнів, що дає змогу вчителю відповідним чином адаптувати освітній процес. Використання формувального оцінювання дозволяє відстежувати особистісний поступ дитини, хід опановування нею навчального матеріалу та вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію особистості.

Кожен педагог, спираючись на принципи розумного пристосування (запровадження адаптацій та модифікацій) і формувального оцінювання створює атмосферу визнання цінності особливостей і можливостей кожного учня, у тому числі з особливими освітніми потребами.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!!! *Оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами та з нормотиповим розвитком не має обмежуватися лише оцінкою знань, умінь та навичок. Важливо контролювати та оцінювати особистісні зміни, які формуються внаслідок цілеспрямованого корекційного впливу на пізнавальні процеси, емоційно-вольову сферу, мовленнєву діяльність учнів. У цьому контексті важливо оцінювати характеристики, які комплексно визначають особистісний розвиток: сформованість загальнонавчальних та ключових компетенцій, досвід практичної і творчої діяльності, емоційно-ціннісні ставлення, професійну спрямованість тощо.*

Основні ключові аспекти, які потрібно враховувати під час навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами:

- індивідуальний підхід – для кожної дитини з особливими освітніми потребами складається індивідуальна програма розвитку (за потреби – індивідуальний навчальний план), яка включає цілі та завдання, адаптовані під потреби, тому досягнення оцінюються з урахуванням встановлених цілей і це дозволяє відстежувати прогрес дитини відповідно до її можливостей;
- урахування рівня та обсягу підтримки, якої потребує дитина, обсягу, характеру і способів подачі матеріалу, актуалізації наявних знань, котрі визначені індивідуальною програмою розвитку з орієнтацією на зону найближчого розвитку дитини;
- використання диференційованих методів оцінювання, адаптованих тестів та завдань під рівень розуміння та можливості дитини, таких, як, наприклад, спрощені інструкції, додатковий час або використання допоміжних технологій;
- постійний систематичний моніторинг прогресу дитини, поєднаний з викладанням та закріпленням матеріалу, надання зворотного зв'язку допомагають своєчасно виявляти труднощі та коригувати освітній процес;
- заохочення дітей до самооцінки допомагає розвивати їхню відповідальність за власне навчання та розуміння своїх сильних і слабких сторін;
- важливою є співпраця педагогів, психологів, логопедів та інших фахівців для розробки та реалізації ефективних методів навчання та оцінювання;
- систематичний обмін інформацією з батьками щодо навчального поступу дитини та спільне обговорення шляхів подальшого розвитку;
- використання за потреби допоміжних технологій, спеціального програмного забезпечення та пристроїв може значно полегшити процес оцінювання та навчання дітей з особливими освітніми потребами;
- оцінювання має враховувати чинне законодавство, відповідати національним та міжнародним нормам і стандартам щодо прав дітей з особливими освітніми потребами.

Ці підходи допомагають створити підтримуюче освітнє середовище, яке сприяє максимальному розвитку потенціалу кожної дитини з особливими освітніми потребами.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами, як і всіх учнів в класі, здійснює вчитель.

Навчальні досягнення учнів з особливими освітніми потребами, як і учнів з нормотиповим розвитком, оцінюють за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній та високий – для 2 циклу початкової школи, середньої та старшої школи) і відповідними їм балами (від 1 до 12 – для середньої та старшої школи).

Система оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами має бути стимулюючою. Передусім необхідно враховувати досягнення учня, його позитивну динаміку розвитку, а не невдачі. Специфіка полягає у зменшенні кількісної ролі оцінки і використанні її якісного потенціалу.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!!! *Основним орієнтиром для здійснення процесу оцінювання має бути інформація про те, за якою програмою навчається дитина – адаптованою чи модифікованою.*

Дитина, яка працює за адаптованою програмою, може витрачати більше часу на виконання завдань, бо, наприклад, має труднощі з концентрацію уваги. У такому разі потрібно зменшувати обсяг завдань, залишаючи складність, або надати візуальну підтримку.

Для дітей, які навчаються за модифікованою програмою система оцінювання розробляється одночасно із встановленням цілей та завдань, котрі визначені індивідуальною програмою розвитку.

Модифіковані критерії, як і адаптовані, обов'язково мають розроблятись вчителем із кожної предметної дисципліни спільно з асистентом вчителя та залученням до цього процесу усіх членів команди психолого-педагогічного супроводу, у тому числі батьків.

Важливо, щоб оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами стало інструментом для підтримки розвитку кожного учня, сприяння його успіхам та досягненням максимального потенціалу.

Щодо порядку та особливостей звільнення працівників у галузі освіти

Відповідно до статті 21 КЗпП України трудовим договором є угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Статтею 5-1 КЗпП України визначено, що держава гарантує працездатним громадянам, які постійно проживають на території України правовий захист від необґрунтованої відмови у прийнятті на роботу і **незаконного звільнення, а також сприяння у збереженні роботи.**

Припинення і розірвання трудового договору як поняття мають різницю й особливості застосування:

о України підставами

Директору назва закладу
Івану Клименку

учителя математики
Ірини Петренко

ЗАЯВА

Прошу звільнити мене із займаної посади 12 березня 2023 року за згодою сторін.

09.03.2023 *підпис*

НАКАЗ

10.03.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

Відповідно до пункту 1 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України,

ЗВІЛЬНИТИ:

ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 12 березня 2023 року за угодою сторін, пункт 1 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

Підстава: заява Ірини Петренко від 09.03.2023, зареєстрована за № 58.

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!!! *Якщо відсутня фінансова автономія, то потрібно складати письмове клопотання на розпорядника коштів про виплату грошової компенсації та надання письмового повідомлення про нараховані та виплачені суми коштів працівнику на день звільнення.*

АБО

НАКАЗ

10.03.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

Відповідно до пункту 1 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України,

НАКАЗУЮ:

1. Звільнити ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 12 березня 2023 року за угодою сторін, пункт 1 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

2. Головному бухгалтеру Олені Іщенко виплатити Ірині Петренко грошову компенсацію за невикористану щорічну основну відпустку в кількості 17 календарних днів.

Підстава: заява Ірини Петренко від 09.03.2023, зареєстрована за № 58.

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

2) закінчення строку (пункти 2 і 3 статті 23), крім випадків, коли трудові відносини фактично тривають і жодна з сторін не поставила вимогу про їх припинення;

НАКАЗ

30.06.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

У зв'язку із закінченням строку дії трудового договору, відповідно до пункту 2 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України,

ЗВІЛЬНИТИ:

ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 30 червня 2023 року у зв'язку із закінченням строку дії трудового договору, пункт 2 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

Підстава: строковий трудовий договір з Іриною Петренко від 01.09.2022, зареєстрований за № 5.

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

АБО

НАКАЗ

31.08.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

У зв'язку із закінченням строку дії трудового договору, відповідно до пункту 2 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України,

НАКАЗУЮ:

1. Звільнити ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 31 серпня 2023 року у зв'язку із закінченням строку дії трудового договору, пункт 2 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

2. Головному бухгалтеру Олені Іщенко виплатити Ірині Петренко грошову компенсацію за невикористану щорічну основну відпустку в кількості 2 календарних днів.

Підстава: строковий трудовий договір з Іриною Петренко від 01.09.2022, зареєстрований за № 5.

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

4) розірвання трудового договору з ініціативи працівника (статті 38, 39), з ініціативи роботодавця (статті 40, 41) або на вимогу профспілкового чи іншого уповноваженого на представництво трудовим колективом органу (стаття 45);

З ініціативи працівника

Директору *назва закладу*
Івану Клименку

учителя математики
Ірини Петренко

ЗАЯВА

Прошу звільнити мене із займаної посади 12 березня 2023 року за власним бажанням у зв'язку з необхідністю здійснення догляду за хворим членом сім'ї (чоловіком) відповідно до медичного висновку _____ *(назва медичного закладу)* від 07.03.2023 (серія ОЗ № 123456), копія якого додається.

09.03.2023 *підпис*

НАКАЗ

10.03.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

Відповідно до пункту 4 частини 1 статті 36, керуючись частиною 1 статті 38 Кодексу законів про працю України

ЗВІЛЬНИТИ:

ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 12 березня 2023 року за власним бажанням, пункт 4 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

Підстави:

1) *заява Ірини Петренко від 09.03.2023, зареєстрована за № 58;*
2) *копія медичного висновку _____ (назва медичного закладу) від 07.03.2023 (серія ОЗ № 123456).*

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

АБО

НАКАЗ

10.03.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

Відповідно до пункту 4 частини 1 статті 36, керуючись частиною 1 статті 38 Кодексу законів про працю України

НАКАЗУЮ:

1. Звільнити ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 31 серпня 2023 року за власним бажанням, пункт 4 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

2. Головному бухгалтеру Олені Іщенко виплатити Ірині Петренко грошову компенсацію за невикористану щорічну основну відпустку в кількості 17 календарних днів.

Підстави:

3) *заява Ірини Петренко від 09.03.2023, зареєстрована за № 58;*
копія медичного висновку _____ (назва медичного закладу) від 07.03.2023 (серія ОЗ № 123456).

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

З ініціативи роботодавця

НАКАЗ

09.03.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

Відповідно до пункту 4 частини 1 статті 36, керуючись пунктом 4 частини 1 статті 40 Кодексу законів про працю України

ЗВІЛЬНИТИ:

ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 10 березня 2023 року у зв'язку з відсутністю на роботі протягом чотирьох годин протягом робочого дня 09.03.2023 без поважних причин, пункт 4 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

Підстава: акт про відсутність на роботі від 09.03.2023, зареєстрований за № 1.

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

!!! Якщо працівник не з'явився на роботу взагалі – звільнити потрібно тією ж датою, якщо залишив роботу – краще звільнити наступного дня.

АБО

НАКАЗ

09.03.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

Відповідно до пункту 4 частини 1 статті 36, керуючись пунктом 4 частини 1 статті 40 Кодексу законів про працю України

НАКАЗУЮ:

1. Звільнити ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 10 березня 2023 року у зв'язку з відсутністю на роботі протягом чотирьох годин протягом робочого дня 09.03.2023 без поважних причин, пункт 1 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

2. Головному бухгалтеру Олені Іщенко виплатити Ірині Петренко грошову компенсацію за невикористану щорічну основну відпустку в кількості 17 календарних днів.

Підстави:

4) *заява Ірини Петренко від 09.03.2023, зареєстрована за № 58;*
5) *копія медичного висновку _____ (назва медичного закладу) від 07.03.2023 (серія ОЗ № 123456).*

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

5) переведення працівника, за його згодою, на інше підприємство, в установу, організацію або перехід на виборну посаду;

Директору *назва закладу*
Івану Клименку

учителя математики
Ірини Петренко

ЗАЯВА

Прошу звільнити мене із займаної посади 12 березня 2023 року у зв'язку з переведенням на посаду вчителя фізики та математики до _____ *(назва закладу освіти за новим місцем роботи).*

Лист-клопотання _____ (*назва закладу освіти за новим місцем роботи*) від 07.03.2023 № 12 додається.

10.03.2023 *підпис*

НАКАЗ

10.03.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

Відповідно до пункту 5 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України,

ЗВІЛЬНИТИ:

ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 12 березня 2023 року за переведенням, пункт 5 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

Підстава:

1) *заява Ірини Петренко від 09.03.2023, зареєстрована за № 58;*
2) *лист-клопотання _____ (назва закладу освіти за новим місцем роботи) від 07.03.2023 № 12.*

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

АБО

НАКАЗ

10.03.2023 *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

Відповідно до пункту 5 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України,

НАКАЗУЮ:

1. Звільнити ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя математики, із займаної посади 12 березня 2023 року за переведенням, пункт 5 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

2. Головному бухгалтеру Олені Іщенко виплатити Ірині Петренко грошову компенсацію за невикористану щорічну основну відпустку в кількості 17 календарних днів.

Підстава:

1) *заява Ірини Петренко від 09.03.2023, зареєстрована за № 58;*
2) *лист клопотання _____ (назва закладу освіти за новим місцем роботи) від 07.03.2023 № 12.*

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2023 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

6) відмова працівника від переведення на роботу в іншу місцевість разом з підприємством, установою, організацією, а також відмова від продовження роботи у зв'язку із зміною істотних умов праці;

БЛАНК ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Від _____ № _____ **Ірині Петренко**

вул. Ярослава Мудрого, 12, м. Біла Церква, Київська обл., 09107

ПОВІДОМЛЕННЯ
про зміну розмірів оплати праці

Шановна Ірино Миколаївно!

Повідомляємо Вас, що у зв'язку з організацією освітнього процесу в (*назва закладу освіти*) з використанням технологій дистанційного навчання та зменшенням фонду оплати праці педагогічних працівників відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від _____ № ___ «Про …», керуючись наказом (*назва закладу освіти*) від _____ № *51-о* «Про зміну істотних умов праці деяких категорій працівників» **з 01 вересня 2022 року і до скасування воєнного стану в Україні Вам буде припинено здійснення доплат за завідування кабінетом інформатики у розмірі 20 % та за обслуговування комп'ютерної техніки у розмірі 15 %.**

Просимо Вас ~~протягом двох місяців~~ до _____ визначитися щодо згоди чи незгоди продовжувати роботу на посаді вчителя інформатики (*назва закладу освіти*) на умовах тимчасового припинення здійснення вищезазначених доплат.

У разі Вашої незгоди продовжувати трудові відносини на змінених умовах Вас буде **звільнено** із займаної посади _____ на підставі пункту 6 частини 1 статті 36 КЗпП України.

Додатково інформуємо, що в (*назва закладу освіти*) **наявна вакансія** _____ з навантаженням 1,0 тарифної ставки, яка передбачає можливість укладення з Вами безстрокового трудового договору за цією посадою у порядку переведення.

У разі Вашої згоди на переведення на посаду бібліотекаря (*назва закладу освіти*) просимо Вас подати відповідну заяву до закладу не пізніше _____.

Директор **Іван КЛИМЕНКО**

Із повідомленням ознайомлена, другий примірник отримала

«____»_____ 2023 року

_____Ірина ПЕТРЕНКО

Директору *назва закладу*
Івану Клименку

учителя інформатики
Ірини Петренко

ЗАЯВА

Відмовляюся від продовження трудових відносин на посаді *вчителя інформатики (назва закладу освіти)* на умовах тимчасового припинення здійснення доплат за завідування кабінетом інформатики у розмірі 20 % та за обслуговування комп'ютерної техніки у розмірі 15 %.

Мені роз'яснено, що у разі моєї незгоди продовжувати трудові відносини на змінених умовах мене буде звільнено із займаної посади _____ на підставі пункту 6 частини 1 статті 36 КЗпП України з виплатою грошової компенсації за невикористану щорічну відпустку.

Мене повідомлено про вакансії в (*назва закладу освіти*), що відповідають моїй кваліфікації та передбачають можливість укладення безстрокового трудового договору, від яких я **відмовилася.**

Дата *Підпис*

НАКАЗ

_____ *м. Біла Церква* *№ 51-к/тр*

Про звільнення Ірини Петренко

Відповідно до статті 32, пункту 6 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України

ЗВІЛЬНИТИ:

ПЕТРЕНКО Ірину Миколаївну, учителя інформатики, із займаної посади _____ у зв'язку з відмовою від продовження трудових відносин на умовах тимчасового припинення здійснення доплат за завідування кабінетом інформатики у розмірі 20 % та за обслуговування комп'ютерної техніки у розмірі 15 %, пункт 6 частини 1 статті 36 Кодексу законів про працю України.

Підстава: заява-відмова Ірини Петренко від 30.08.2022, зареєстрована за № 22.

Директор ***Іван КЛИМЕНКО***

З наказом ознайомлена, копію наказу отримала

«____» _____ 2022 р. ***Ірина ПЕТРЕНКО***

7) набрання законної сили вироком суду, яким працівника засуджено (крім випадків звільнення від відбування покарання з випробуванням) до позбавлення волі або до іншого покарання, яке виключає можливість продовження даної роботи;

7-1) укладення трудового договору (контракту), всупереч вимогам Закону України "Про запобігання корупції", встановленим для осіб, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, протягом року з дня її припинення;

7-2) з підстав, передбачених Законом України "Про очищення влади";

7-3) набрання законної сили рішенням суду про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави стосовно особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках;

8) підстави, передбачені трудовим договором з нефіксованим робочим часом, контрактом;

8-1) смерть роботодавця - фізичної особи або набрання законної сили рішенням суду про визнання такої фізичної особи безвісно відсутньою чи про оголошення її померлою;

8-2) смерть працівника, визнання його судом безвісно відсутнім або оголошення померлим;

8-3) відсутність працівника на роботі та інформації про причини такої відсутності понад чотири місяці поспіль;

9) підстави, передбачені іншими законами.

ЗРАЗКИ ЗАПИСІВ У ТРУДОВІЙ КНИЖЦІ

№ запису	Дата			Відомості про прийом на роботу, переведення на іншу роботу і звільнення (із зазначенням причин і посиланням на статтю, пункт закону)	На підставі чого внесено запис (документ, його дата і номер)
	число	місяць	рік		
1	2			3	4
Прийняття на невизначений строк					
				Білоцерківський академічний ліцей № 1 Білоцерківської міської ради Київської області	
1	*01*	*09*	*2022*	*Прийнята на посаду вчителя математики*	*Наказ від 01.09.2022 № 121*
Прийняття за контрактом					
1	*01*	*09*	*2022*	*Прийнята на посаду вчителя математики за контрактом*	*Наказ від 01.09.2022 № 121*
Сезонний працівник					

1	*01*	*11*	*2022*	*Прийнятий на посаду опалювача на період опалювального сезону*	*Наказ від 01.11.2022 № 140*
Тимчасовий працівник					
1	*01*	*11*	*2022*	*Прийнята на посаду прибиральника службових приміщень на період відсутності основного працівника*	*Наказ від 01.12.2022 № 148*
1	*01*	*11*	*2022*	*Прийнята на посаду вчителя математики на період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку*	*Наказ від 01.12.2022 № 148*
Прийняття за переведенням					
1	*01*	*09*	*2022*	*Прийнята на посаду вчителя математики у порядку переведення з Білоцерківської гімназії № 1 Білоцерківської міської ради Київської області*	*Наказ від 01.09.2022 № 121*

№ запису	Дата			Відомості про прийом на роботу, переведення на іншу роботу і звільнення (із зазначенням причин і посиланням на статтю, пункт закону)	На підставі чого внесено запис (документ, його дата і номер)
	число	місяць	рік		
1	2			3	4
Угода сторін					
1	12	03	2023	Звільнена за угодою сторін, пункт 1 частини 1 статті 36 КЗпП України	Наказ від 01.09.2022 № 121
				Директор підпис Власне ім’я Прізвище	

Щодо організації змістовного дозвілля учнів під час літнього відпочинку й оздоровлення

Одним із стратегічних завдань державної політики у сфері соціального захисту громадян України є реалізація права дитини на оздоровлення та відпочинок, а турбота про здоров’я дітей є одним із основних показників ставлення держави до власного майбутнього.

Відповідно до Законів України «Про оздоровлення та відпочинок дітей», «Про охорону дитинства», «Про позашкільну освіту» та з метою забезпечення належної організації відпочинку, оздоровлення та зайнятості дітей влітку 2024 року рекомендуємо під час літньої оздоровчої кампанії акцентувати увагу на організації змістовного дозвілля дітей.

Нормативними документами визначено категорії дітей для першочергового оздоровлення:

- діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування;
- діти загиблих (померлих), зниклих безвісти військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань України (діти віком від 7 до 18 років відповідно до абзацу 1 частини 1 статті 13 Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей»);
- діти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи;
- діти взятих на облік службою у справах дітей та сім'ї як таких, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- діти з інвалідністю;
- діти, котрі постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф;
- діти з багатодітних сімей;
- діти з малозабезпечених сімей;
- діти, батьки яких загинули від нещасного випадку на виробництві або під час виконання службових обов’язків, у тому числі дітей журналістів, котрі загинули під час виконання службових обов’язків;
- діти, одному з батьків яких встановлено інвалідність І або ІІ групи;
- діти, які перебувають на диспансерному обліку;
- талановиті та обдаровані діти – переможці міжнародних, всеукраїнських, обласних, міських олімпіад, конкурсів, фестивалів, змагань, спартакіад, відмінники навчання;
- лідери учнівського самоврядування, дитячих громадських організацій;
- діти – учасники дитячих творчих колективів і спортивних команд.

Дозвілля в пришкільному оздоровчому таборі – це час, призначений для самопізнання та самореалізації, саморозвитку і самовдосконалення особистості.

Особлива цінність цікаво та змістовно організованого дозвілля під час оздоровлення полягає в тому, що воно може допомогти реалізувати все найкраще, що потенційно закладене в дитині. Завдяки різноманітним формам дозвіллєвої активності можна підтримувати емоційне здоров’я, формувати волю й характер. Дозвілля сприяє фізичному, духовному, соціальному та інтелектуальному розвитку особистості. У новому оточенні дитина прагне проявити свої здібності, вміння, кращі риси характеру, вчиться організовувати цікаве й змістовне дозвілля серед ровесників. Оздоровлення та відпочинок буде особливо значущим для дитини, коли вона матиме змогу обрати бажану для себе соціальну роль і у такий спосіб відчує вагу й цінність свого існування, випробує свої сили, здібності у новій ситуації життєдіяльності, навчиться швидко адаптуватися до нових умов, набуде новий статус і позитивний соціальний досвід.

Під час організації літнього відпочинку дітей важливим є:

- створення належних умов безпеки життєдіяльності дітей, зокрема, під час повітряної тривоги (наявність бомбосховищ, обладнаних під укриття підвалів) (розпорядження КМУ № 301-р від 07 квітня 2023 р. «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти»);
- дотримання вимог з охорони праці, безпеки життєдіяльності та правил протипожежної безпеки, вимог санітарного законодавства та протиепідемічних заходів;
- дотримання правопорядку, правил техніки безпеки;
- проведення профілактичної роботи:
- із запобігання травматизму;
- з попередження отруєнь;
- профілактики шлунково-кишкових захворювань;
- своєчасного медичного огляду.

Основні ***завдання*** організації дозвілля в таборі:

- забезпечення всебічного розвитку дитини, її особистісного зростання;
- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її відповідальністю;
- спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму та шовінізму.
- формування суспільно-громадського досвіду особистості;
- розвиток, стимулювання та реалізація її духовного і творчого потенціалу;
- створення системи пошуку, розвитку й підтримки юних талантів, обдарувань;
- залучення до особистісно-значимих соціокультурних цінностей;
- задоволення потреб у професійному самовизначенні;
- забезпечення соціально-педагогічного захисту неповнолітніх та організація їхнього дозвілля;
- зміцнення здоров'я, підтримка високої працездатності;
- виховання вольових якостей, формування активної життєвої позиції, здорового способу життя засобами фізичної культури, спорту та просвітницької роботи тощо.

Виховна цінність літнього відпочинку полягає в тому, що створюються ***умови для педагогічно доцільного, емоційно привабливого дозвілля школярів:*** ігри, розваги, свобода у виборі занять, зняття накопиченої за рік напруги, поповнення витрачених сил, відновлення здоров'я.

Важливо, щоб організація виховної діяльності та дозвілля учнів відповідала сучасним потребам і запитам дітей. З метою удосконалення

процесу необхідно *розвивати активні форми відпочинку й оздоровлення, впроваджувати технології колективного творчого виховання.*

Однією із яскравих форм організації дозвілля є ***колективні творчі справи,*** наповнені працею та грою, творчістю й товариськістю, мрією і радістю життя. Такі справи збагачують колектив та особистість соціально цінним досвідом, надають можливість кожному виявити й удосконалити кращі людські якості та здібності, потреби і взаємини, зростати духовно-морально.

Колективні творчі справи є інтерактивними за своєю суттю, адже всі їх учасники – активні організатори та виконавці. Їх об'єднують у такі групи:

- *пізнавальні:* вечори (ранки) веселих завдань, мандрівки, розгаданих і нерозгаданих таємниць, місто веселих майстрів, захист фантастичних проектів, прес-бій, прес-конференція, розповідь-естафета, турнір-вікторина, клуб допитливих, естафета улюблених занять, турнір-знавців, усний журнал;
- *художньо-естетичні***:** кільцівка пісень, концерт «блискавка», ляльковий театр, літературно-художні конкурси, конкурс інсценізованих пісень, конкурс живих картин, турнір знавців поезії, естафета улюблених занять, естафета – «Ромашка»;
- *спортивно-оздоровчі:* весела спартакіада, сюїта туристських ігор, спартакіада народних ігор, весела літня спартакіада, малі олімпійські ігри, бій невловимих, космонавти і метеори, пошукові ігри на місцевості та інші.
- *організаторські:* газета-блискавка, день народження колективу, жива газета, колективне планування, загальний збір, чергування творчих доручень тощо.

Всі пропоновані колективні чи групові справи пронизані грою та спілкуванням у колі на різні теми, а тому їх можна назвати ***колективним ігровим спілкуванням.*** Кожна дитина є активним учасником спілкування, вільно висловлює свої думки, ділиться набутим життєвим досвідом, знаннями, поглядами, думками.

Форми колективного ігрового спілкування: «Чарівний стілець», «Проблема на долоні», «Презентація світу (об'єкта)», «Театр-експромт», «Конверт дружніх запитань (життєвих ситуацій)», «У чому сіль?», «Людина скрізь», «Коли предмети говорять?», «Калейдоскоп», «Кошик», «П'ять хвилин із мистецтвом», «У колі симпатій», «Турнір ораторів», «Інтелектуальний аукціон» тощо.

Для реалізації важливих завдань організації ефективного виховного процесу сприяє використання різних ігор, зокрема, ***ігор з літерами та словами,*** які мають бути максимально спрямованими на формування мовленнєвої культури дітей, збагачення їхнього словникового запасу.

До ***ігор із літерами та словами*** відносять: кросворди, чайнворди, логогрифи, метаграми, анаграми, омоніми, шаради, паліндромони, різного роду словесні ігри, пов'язані із складанням слів.

Із розвитком інтелекту, уваги, логіки, пам'яті пов'язані *логічні ігри, головоломки, ребуси.* Вони вимагають від людини розумових дій, логічного мислення, знань, що зберігаються в пам'яті та є ефективною формою організації дозвілля й відпочинку.

Ігри часто проводять у залі для глядачів, зі сцени у школі, клубі, а влітку – на відкритому майданчику – з естради. Важливо, щоб ігри у програмі були різноманітними, відрізнялися за змістом, оформленням, характером тих дій, з якими вони зв'язані. Існують різноманітні *ігри та розваги з естради:*

- ***ігри-фокуси:*** «В якій руці монета?», «Пройди крізь листівку», «Дізнаюсь Ваш місяць народження та вік», «Стрічка Мебіуса», «Важка монета», «На скільки частин» тощо;
- ***ігри-жарти:*** «Назвіть наступне», «Третя фраза», «Те ж само», «Три рази по два», «Руки доверху», «Я – знаменитий чародій», «Хто переможе?», «Неочікувані відповіді», «Нісенітниця» тощо;
- ***ігри-атракціони:*** «Мотальники», «Годинники», «Зріж приз», «Влучання в ціль», «Обертання обручів», «Підніми м'яч», «На трьох ногах», «Яка сторінка?», «Як звуть ляльку», «Веселі рибалки», «Бокс», «Склади слово», «Склади прислів'я», «Театр-експромт», «Що до чого?», «Здуй кульку», «Відгадайте приказку»;
- ***масові ігри:*** музичні, віршовані, «кричалки».

Серед ігор особливе місце займають ***пізнавальні ігри,*** спрямовані на загальний розвиток дітей, розширення їхнього кругозору, пізнання навколишнього світу. Використання пізнавальних ігор у години дозвілля сприятиме розвитку організаторських, творчих та пізнавальних здібностей учасників. Наприклад:

- ***математичні ігри:*** «Не зіб'юсь!», «Сума трьох чисел», «Веселе множення», «Математичні знаки», «Отримай 20», «Скільки років любителю головоломок?», «Чи можливо», «Арифметична фізкультурна хвилинка», «Діли швидко» тощо;
- ***літературні ігри:*** «Пошуки синонімів», «Знавці літератури», «Відгадай автора літературного твору», «Письменник чи не письменник», «Відгадай назву твору та його автора» тощо;
- ***географічні ігри:*** «Географія України», «Географічні назви», «Спритні географи», «Вісім столиць», («Вісім держав»), «Географічна мозаїка», «Географічна естафета», «Продовження початку»;
- ***ігри юних натуралістів:*** «Звір, птиця, небилиця», «Знайди відповідь», «Нумо, відгадай!» тощо.

Пізнавальних ігор дуже багато. Серед них вирізняється ***вікторина*** як засіб розвитку інтересів і формування активності учнівської та студентської молоді. Вікторина – пізнавальна гра, що складається із запитань та відповідей на теми з однієї чи різних галузей знань, науки, техніки, літератури й мистецтва.

За змістом і тематикою вікторини дуже різноманітні: «Марафон ерудитів», «Три мудреці», «На казковому полі» або «Хід конем», «П'ять на п'ять», «Погоня в лабіринті», «Поєдинок ерудитів», «Тир ерудитів», «Ерудит-лото», «Хокей», «Склади слово» та інші.

Для організації цікавого змістовного дозвілля дітей успішно використовують уявну ***гру-мандрівку*** – це дія, романтика, творчість дітей і дорослих, спільна радість взаєморозуміння педагога та його вихованців. Під час її проведення діти уявляють, що подорожують. Такі ігри рекомендується

проводити в приміщенні. ***Тематика ігор-мандрівок*** різна: до королівства Математики, Граматики, Казки, Загадки; до країни Чистоти, Гри та Іграшки, Дорожніх Знаків, Книжкового царства – мудрої держави, Веселих ноток тощо. Тема гри-мандрівки та зміст завдань на кожній зупинці залежать від мети проведення.

Використання такої форми роботи як ***«Гра-експрес»*** сприятиме реалізації педагогом комплексу навчально-виховних завдань: розвитку творчих, пізнавальних, організаторських здібностей, інтелекту та ерудиції, кмітливості й винахідливості, ініціативи та фантазії, наполегливості, швидкості реакції, виробленню конкретних умінь і навичок, вихованню товариськості, дружби, колективізму, почуття відповідальності.

Експрес – швидкий потяг, а гра-експрес – це швидке пересування команд від станції до станції, на яких, зупиняючись для відпочинку, діти вирішують цікаві за змістом завдання. Тому гру-експрес ще називають ***станційною формою роботи.*** Гра-експрес – одна з активних форм організації дозвілля дітей різного віку, тому що кожен її учасник неодмінно виявляє себе в тому чи іншому виді діяльності. Тематика гри може бути різною, тому в ній закладені значні педагогічні можливості.

Для молодших школярів можна провести «Веселий експрес», для підлітків – «Все знай і вмій». Під час гри вони побувають на таких станціях: «Барон Мюнхаузен», «Яблучко», «Ерудит», «Театр-експромт», «Жива картина», «Золотий голос», «Вернісаж», «Весела редакція», «Творча спілка Всезнайок та Всевмійок», «Майстерня чудес» тощо.

Цікавою формою організації змістовного дозвілля молодших школярів, підлітків, старшокласників є ***пошукова гра на місцевості.*** Дану ігрову форму роботи проводять на свіжому повітрі. Вона є комплексною виховною справою, бо насичена активною руховою, пізнавальною, організаторською та розумовою діяльністю, що в цілому забезпечує загальний розвиток учасників гри.

Учні різних вікових категорій свій вільний час проводять по-різному, однак всі без винятку із задоволенням беруть участь в ігрових програмах. ***Конкурсно-ігрова програма*** – це комплекс конкурсів-експромтів та ігор-змагань різних видів, об'єднаних єдиною темою з метою втілення певної ідеї та реалізації конкретних педагогічних завдань, гармонійно й логічно взаємопов'язаних сюжетом. Ігрові програми є найпопулярнішими формами організації розвиткового дозвілля, а тому їх зміст має сприяти особистісному зростанню кожного учасника та глядача. Участь у будь-якій грі – завжди діяльність добровільна, а тому кожна дитина має можливість добровільно виявити свої знання, уміння, навички та здібності, перевірити себе у невимушеній обстановці, адже зміст, спрямування та характер ігрових програм можуть бути найрізноманітнішими: спортивними, художньо-естетичними, музичними, екологічними, пізнавальними, організаторськими, трудовими, здоров'язміцнюючими: «Нумо, дівчата», «Нумо, хлопці», «Джентльмен-шоу», «Зачаруй нас, королево», «Веселка», «Господарочка/господар», «Він і вона», «Симпатія з 1001 погляду», «Тато, мама, я – спортивна сім'я», «Зоряний час»,

«Розумники і розумниці», «Котилася торба», «Все знай і вмій», «Здоровенькі були!», «Ми – різні, ми – рівні!» та інші.

Враховуючи зазначене, в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку ***доцільно створити оптимальні умови для дитячої самодіяльності, зокрема гуртки за інтересами***. Заняття гуртках художньо-естетичного, науково-технічного, еколого-натуралістичного, туристсько-краєзнавчого, фізкультурно-спортивного та інших напрямів дають можливість розширити зону емоційного комфорту вихованців, збільшити спектр спілкування, міжособистісних стосунків дитини, створити ситуації, в яких дитина здатна досягти позитивного результату.

Під час організації освітньої та дозвіллєвої діяльності гуртків радимо використовувати збірник «Навчальні програми для гуртків дитячих закладів оздоровлення та відпочинку», що рекомендований Міністерством освіти і науки України (лист МОНУ від 11.06.2018 № 1/11-6203) і містить 25 навчальних програм за основними напрямами позашкільної освіти.

Одним із пріоритетних напрямів роботи в таборі є **національно-патріотичне, громадянське виховання** як стрижневе, основоположне, що відповідають нагальним вимогам і викликам сучасності, та закладають підвалини для особистісного розвитку на ідеях гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін.

Дієвим засобом патріотичного виховання є проведення ***навчальних екскурсій,*** які забезпечують, вивчення історичної та культурної спадщини, звичаїв і традицій українського народу, передбачають створення умов для дослідження явищ природи і процесів життєдіяльності суспільства, розширення світогляду школярів.

Рекомендуємо здійснити ***навчальні екскурсії до об'єктів історичної та культурної спадщини (краєзнавчих, географічних, етнографічних та історичних), пам'ятних місць Київщини:***

- Державного дендрологічного парку «Олександрія» (м. Біла Церква);
- Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» (м. Переяслав-Хмельницький);
- Національного музею народної архітектури та побуту України (м. Київ);
- Центру культури та історії «Парк Київська Русь» (с. Копачів Обухівського району);
- Київського обласного археологічного музею (с. Трипілля Обухівського району);
- Державного музею-заповідника «Битва за Київ у 1943 році» (с. Нові Петрівці Вишгородського району);
- ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Хутір Чубинського» (с. Чубинське Бориспільського району);
- музею-садиби народної художниці України Катерини Білокур (с. Богданівка Яготинського району);

- меморіального музею-садиби Івана Козловського (с. Мар'янівка Васильківського району) тощо.

У процесі організації та проведення навчальних екскурсій пропонуємо використовувати:

- *перелік закладів культури та мистецтва, визначних об'єктів культурної спадщини у регіонах України, рекомендованих для відвідування учнями закладів загальної середньої освіти (лист Міністерства освіти і науки України від 17.04.2019 № 1/11-3815);*
- *перелік комплексних навчально-тематичних екскурсій «Моя країна – Україна»*
- *методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів (лист Міністерства* освіти і науки України від 06.02.2008 № 1/9-61).

Українське народознавство як складова частина патріотичного виховання, що об'єднує в собі систему знань про український народ, особливості його побуту і трудової діяльності, національний характер, світогляд, історико-культурний досвід, родовід, спосіб життя й виховання є дієвим засобом організації виховного процесу та формування ціннісних орієнтирів дітей у літньому оздоровчому таборі. Тому, рекомендуємо провести виховні справи, літературні світлиці, інтелектуальні ігри та вікторини, конкурси знавців історії, культури, звичаїв і традицій українського народу.

Цікавими та корисними стануть постійно діючі *майстер-класи* та *навчальні заняття* («Мистецька майстерня», «Майстриня-господиня», «Рукотвори», «Мистецькі скарби українців»), що знайомлять дітей з традиційними видами *декоративно-ужиткового мистецтва, народними ремеслами та промислами:* петриківським розписом, витинанками, лялькарством, гончарством, плетінням з соломи та лози тощо.

Доцільно також організувати *концерти, театралізовані фольклорно-етнографічні дійства на основі народних свят і обрядів весняно-літнього календарного циклу* (молодіжних «вулиць», Зелених свят, Івана Купала, обрядів «Встановлення троїцької «віхи», «Водіння тополі», вінкоплетин тощо).

Важливо, щоб у кожному таборі було створено умови для:

формування сучасної національної ідентичності на кращих прикладах мужності і звитяги, героїці сучасної боротьби за незалежність і цілісність держави;

популяризації традицій фізичного виховання українського народу, історії, традицій і культури українського козацтва, кодексу лицарської честі та лицарської звитяги.

Для проведення означеної роботи доцільно використовувати ***спортивно-масові заходи, рухливі ігри та ігрові програми.*** Зокрема, рекомендуємо провести в організаційно-масові заходи, що є відродженням й

розвитком традицій козацького виховання, популяризації Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»):

–тематичні бесіди та виховні години «Україна – козацька держава!», «Хай живе козацька слава й процвіта наша держава!», «Козацькому роду нема переводу», «Рідна земле моя, ти козацькою славою щедра!»;

–навчальні заняття з елементами історичної реконструкції «Ще як були ми козаками», «Лине слава козацька із далеких віків», «Від звичаїв козацьких – до вишколів солдатських»;

–усні журнали «Історія козаків для маленьких дітлахів», «Україна – славний край козацький!», «Козацька держава – наша гордість і слава!», «Козацька слава не погасне, як образ дорогий і ясний»,;

–уроки мужності, творчі зустрічі з воїнами Збройних сил України, представниками козацьких, громадських і волонтерських організацій «Батьківщину-мати умій захищати!», «Від козака – до сучасного захисника»;

–спортивні ігри та естафети «Козацькі забави», «Козацький гарт», «Лицарська звитяга», «Шлях козака-характерника», «Ігри патріотів»;

–показові виступи та змагання з козацьких бойових мистецтв (хортингу, бойового гопака, Спасу);

–патріотичні флешмоби «Щоб козацька слава повік не пропала», «Хай в серці кожної дитини живе любов до України!»;

–інтелектуальні ігри та вікторини «Козак мовчить, а все знає», «До булави треба голови», «Скринька козацької мудрості»;

–квести та змаганнях на туристсько-спортивній смузі перешкод за козацькою легендою «Дорога на Січ», «Нумо, хлопці, славні запорожці», «Козацькі таємниці», «Мандри до козацьких скарбів»;

–конкурси малюнків, музичної та літературної творчості «Козацька мистецька ватра», «І понесе луна гучне козацьке слово»;

–майстер-класи з козацьких промислів, мистецьких і кулінарних традицій «Ярмарок майстрів», «Свято козацького кулешу»;

–віртуальні подорожі та екскурсії («Козацька мужність і відвага крізь віки», «Козацькі клейноди», «Козацькими шляхами», «Роде наш красний, роде наш прекрасний»);

–перегляд мультиплікаційних, художніх і науково-популярних фільмів про українське козацтво («Запорожці-козаки були славні вояки», «Україна козацька: шлях крізь віки», «Лицарі козацької звитяги»)тощо.

Перспективною формою патріотичного виховання, активного відпочинку та оздоровлення дітей і учнівської молоді у період літніх канікул є ***військово-патріотичне (спортивно-патріотичне) таборування.*** Діяльність цих таборів забезпечує:

– створення оптимальних умов для ведення здорового способу життя на основі організації раціонального рухового режиму;

– посилену фізичну та військову підготовку (ранкові руханки, комплекси фізичних вправ, загартування, марші-кидки, подолання смуг

перешкод, тактична підготовка, військова картографія, стрілецька підготовка, метання гранат тощо);

– туристсько-краєзнавчу підготовку (основи спортивного туризму, піші походи, орієнтування на місцевості, способи виживання);

– медичну підготовку (надання першої долікарської допомоги, знання народної медицини);

– участь у спортивних змаганнях (військово-спортивне багатоборство, перетягування линви, футбол, плавання тощо);

– проведення культурно-мистецьких заходів, тематичних екскурсій, тематичних навчальних занять і тренінгів, що спрямовані на виховання потреби юного покоління в духовному, культурному та фізичному самовдосконаленні.

Винятково важливу роль у справі військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді відіграють *військово-патріотичні гуртки та клуби.* Заслуговує на визнання та популяризацію освітня діяльність військово-патріотичного спортивно-туристичного клубу «Боривітер» (м. Бориспіль), військово-патріотичного клубу «Ратоборець» (м. Бориспіль), військово-патріотичного клубу «Миротворець» (м. Обухів), військово-патріотичного клубу «Прикордонник» (Броварський р-н), гуртка молодіжно-патріотичного виховання «Ратібор» (м. Ірпінь), історико-краєзнавчого клубу «Легіон» (Вишгородський р-н), молодіжного військово-патріотичного спортивного клубу «Каскад» (м. Фастів), військово-патріотичного клубу «Кодекс честі» (м. Біла Церква), військово-патріотичного туристсько-краєзнавчого клубу «Лицарська звитяга» (м. Біла Церква), військово-патріотичного клубу «Патріот» (Кагарлицький р-н), гуртка «Козацька школа» та Яготинської паланки Українського дитячо-юнацького товариства «Січ» (Яготинський р-н).

Характерними рисами діючих військово-патріотичних гуртків і клубів є:

–*харизматичні педагоги-виховники* (професійні військові, учасники бойових дій), що реалізують авторські виховні системи;

–*оригінальні авторські програмні документи* (навчальні програми, статуту, положення, кодекси честі та поведінки);

–*власна символіка* (емблема, прапор, девіз, особисті відзнаки) та однострій;

–*дієві органи управління та самоврядування*, спадковість поколінь;

–*оригінальні ритуали посвяти, присяги (обітниці), традиції та свята*, елементи корпоративної культури та звичаєвого права;

–*педагогіка партнерства,* суб'єкт-суб'єктна взаємодія між керівником і вихованцями, повага до особистості, довіра у відносинах, розподілене лідерство, патерналізм, духовне наставництво з елементами коучингу;

–*виховання на цінностях*, особистий приклад, формування позитивного досвіду суспільної поведінки, культивування цінності іншої людини, стимулювання діяльності і поведінки, самовиховання як провідні методи виховного впливу;

–*оригінальний зміст освітньої діяльності*, що передбачає: посилену загальну фізичну та спеціальну фізичну підготовку, поглиблене вивчення військової історії, стрілецька й тактико-спеціальна підготовка, оволодіння

бойовими мистецтвами та військово-прикладними видами спорту, вивчення військової топографії, систематичну участь у військово-патріотичних (військово-спортивних) іграх, вишколах і таборуваннях тощо;

–*співпраця та соціальне партнерство* з військовими частинами, військовими комісаріатами, вищими військовими навчальними закладами, громадськими та волонтерськими організаціями.

Зважаючи на це, рекомендуємо залучати керівників і старших вихованців військово-патріотичні гуртків та клубів до організації військово-патріотичних (військово-спортивних) таборів.

Військово-патріотичні ігри є історично сформованим видом освітньої і дозвіллєвої діяльності дітей та учнівської молоді, що полягає у відтворенні дій дорослих й відносин між ними в умовах, максимально наближений до військових реалій або бойових. Військово-патріотичним іграм, що проводяться у закладах оздоровлення та відпочинку, традиційно властиві:

- *наявність елементів вояцької героїки та бойової романтики* (малюючи в своїй уяві картину бойових дій, учасники гри неодмінно сприймають і себе в якості героїв минулих років або сучасності, які захищали рідну землю, прагнуть бути гідними героїв);
- *яскраво виражена військово-прикладна спрямованість теоретичних знань, практичних умінь і дій* (вирішення тактичних завдань, ведення розвідки, орієнтування на місцевості, подолання різноманітних природних і штучних перешкод, ліквідація ворожих об’єктів);
- *можливість широко застосовувати в процесі гри різноманітного військового, спортивного та туристичного обладнання* (компасів, біноклів, топографічних карт, засобів сигналізації, макетів зброї) тощо.

Вважаємо за доцільне *забезпечити ознайомлення та популяризацію військово-прикладних видів спорту і провести у закладах оздоровлення та відпочинку комбіновані військово-спортивні естафети.*

Військово-прикладні види спорту – це комплекс певних спортивних вправ або видів спорту, що об’єднані у військово-спортивне багатоборство та пов’язані з використанням спеціальних технічних засобів або військового інвентарю (військово-спортивні багатоборства, військовий кросфіт, військовий хортинг тощо). У процесі занять учнівською молоддю військово-прикладними видами спорту удосконалюються фізичні, спеціальні, психічні якості (загальна, силова та швидкісна витривалість, швидкість у діях і швидкість рухових реакцій, спритність, точність дій і рухова координація, стійкість уваги і здатність до його широкого розподілу і переключення, загальна психологічна і емоційно-вольова стійкість, сміливість, рішучість і впевненість у своїх силах, наполегливість, завзятість та цілеспрямованість) і військово-прикладні рухові навички (подолання перешкод, стрільба з особистої зброї, метання гранат).

До програми комбінованих військово-спортивних естафет традиційно входять: неповне розбирання та збирання автомату АК-74, спорядження магазина автомату набоями, стрільба з малокаліберної гвинтівки, підтягування на перекладині, штовхання гирі, армреслінг, перетягування линви, перенесення вантажів, одягання протигазу, одягання загальновійськового захисного

комплекту, тактична військова медицина тощо. Серед учнів старшого шкільного віку, з урахуванням рівня їхньої фізичної підготовки та стану здоров'я, популярними є: біг на 100 м, кросовий біг (марш-кидок) на 1000 м, крос з орієнтуванням на місцевості, біг на 1,5 км з бойовою викладкою, плавання на 50 м, підтягування на перекладині, силові вправи з гирями, рукопашний бій, стрільба з пневматичної гвинтівки, метання гранати на дальність або точність. Визначення переможців змагань відбувається в командному та особистому заліку.

У процесі проведенні тематичних таборувань, ігор, змагань, вишколів, інших організаційно-масових заходів з військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді у період літніх канікул рекомендуємо співпрацю та соціальне партнерство з:

- Управлінням молодіжної політики та національно-патріотичного виховання Київської обласної державної адміністрації;
- Київським обласним військовим комісаріатом;
- 72-гою окремою механізованою бригадою імені Чорних Запорожців;
- батальйоном оперативного призначення резервістів імені Героя України генерала С. Кульчицького Національної гвардії України;
- Київською обласною організацією Товариство сприяння обороні України;
- Київською обласною організацією Товариства Червоного Хреста України;
- Національною скаутською організацією України «Пласт»;
- Громадським об'єднанням «Всеукраїнський молодіжний клуб «Джура»;
- Українським дитячо-юнацьким товариством «Січ»;
- Громадська спілка «Всеукраїнське об'єднання військово-патріотичних організацій»;
- Громадське об'єднання «Всеукраїнська федерація військово-спортивних багатоборств» та іншими.

На сьогодні критичною залишається проблема насильства і, зокрема, **булінгу** – систематичному цькування та проявів агресії до особистості з метою її принизити. Діти є найбільш вразливою категорією, вони соціалізуються, навчаються різним моделям поведінки, і, на жаль, булінг стає однією з таких моделей. З метою **формування** негативного ставлення до проявів булінгу, ціннісного ставлення до людини, людської гідності, безпеки, почуття відповідальності за прийняті рішення та їх виконання, навичок недискримінаційної поведінки, конструктивного вирішення конфліктних ситуацій, розбудові здорових стосунків рекомендуємо в закладах оздоровлення та відпочинку спланувати та провести навчальні заняття (тренінги, ігри, моделювання ситуацій, тощо).

Організовуючи заходи з даної тематики ватро звернути увагу на:

сутність поняття «булінг», «третирування», «цькування», «кібербулінг» «мобінг», «насильство», «агресія»;

учасників булінгу: булер, жертва, спостерігачі, захисники, співчуваючі;

види булінгу: фізичний, економічний, психологічний, сексуальний, кібербулінг;

ознаки, причини, прояви булінгу;

внесення змін до законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню) організації, установи, заклади, що надають допомогу в разі в ситуації булінгу;

технології, правила, процедури і прийоми роботи для зупинення булінгу в закладі освіти;

покрокові дії, що визначають як і кому постраждала/ий може повідомляти про інциденти булінгу;

організації, установи, що займаються проблемами булінгу, зокрема функціонування дитячої Національної «гарячої лінії».

З метою результативної взаємодії у процесі організації оздоровчої кампанії необхідно також посилити співпрацю з представниками батьківської громадськості, соціальними службами для молоді, громадськими та благодійними організаціями, правоохоронними органами, установами системи охорони здоров'я, відповідними органами місцевого самоврядування.

Реалізація зазначених заходів забезпечить змістовне дозвілля та відпочинок дітей і молоді під час літніх канікул, сприятиме становленню гармонійно розвиненої творчої особистості, розширенню її світогляду в процесі улюбленої пізнавальної або творчої діяльності, популяризуватиме здоровий спосіб життя та активний відпочинок.